

☐ **CONSTITUTIA ROMÂNIEI din 21 noiembrie 1991 - REPUBLICARE***

Forma sintetică la data 05-oct-2009. Acest act a fost creat utilizând tehnologia SintAct®-Acte Sintetice. SintAct® și tehnologia Acte Sintetice sunt mărci înregistrate ale Wolters Kluwer.

☐ **TITLUL I: Principii generale**

☐ **Art. 1: Statul român**

- (1) România este stat național, suveran și independent, unitar și indivizibil.
- (2) Forma de guvernământ a statului român este republica.
- (3) România este stat de drept, democratic și social, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile cetățenilor, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme, în spiritul tradițiilor democratice ale poporului român și idealurilor Revoluției din decembrie 1989, și sunt garantate.

↳ (la data 23-nov-2006 Art. 1, alin. (3) din titlul I a se vedea jurisprudenta [Decizia nr. 733/R din 23-nov-2006](#))

- (4) Statul se organizează potrivit principiului separației și echilibrului puterilor - legislativă, executivă și judecătorească - în cadrul democrației constituționale.

- (5) În România, respectarea Constituției, a supremației sale și a legilor este obligatorie.

☐ **Art. 2: Suveranitatea**

- (1) Suveranitatea națională aparține poporului român, care o exercită prin organele sale reprezentative, constituite prin alegeri libere, periodice și corecte, precum și prin referendum.

- (2) Nici un grup și nici o persoană nu pot exercita suveranitatea în nume propriu.

☐ **Art. 3: Teritoriul**

- (1) Teritoriul României este inalienabil.

- (2) Frontierele țării sunt consfințite prin lege organică, cu respectarea principiilor și a celorlalte norme general admise ale dreptului internațional.

- (3) Teritoriul este organizat, sub aspect administrativ, în comune, orașe și județe. În condițiile legii, unele orașe sunt declarate municipii.

- (4) Pe teritoriul statului român nu pot fi strămutate sau colonizate populații străine.

☐ **Art. 4: Unitatea poporului și egalitatea între cetățeni**

- (1) Statul are ca fundament unitatea poporului român și solidaritatea cetățenilor săi.

- (2) România este patria comună și indivizibilă a tuturor cetățenilor săi, fără deosebire de rasă, de naționalitate, de origine etnică, de limbă, de religie, de sex, de opinie, de apartenență politică, de avere sau de origine socială.

↳ (la data 23-nov-2006 Art. 4, alin. (2) din titlul I a se vedea jurisprudenta [Decizia nr. 733/R din 23-nov-2006](#))

☐ **Art. 5: Cetățenia**

- (1) Cetățenia română se dobândește, se păstrează sau se pierde în condițiile prevăzute de legea organică.

- (2) Cetățenia română nu poate fi rețrăsită aceluia care a dobândit-o prin naștere.

☐ **Art. 6: Dreptul la identitate**

- (1) Statul recunoaște și garantează persoanelor aparținând minorităților naționale dreptul la păstrarea, la dezvoltarea și la exprimarea identității lor etnice, culturale, lingvistice și religioase.

↳ (la data 23-nov-2006 Art. 6, alin. (1) din titlul I a se vedea jurisprudenta [Decizia nr. 733/R din 23-nov-2006](#))

- (2) Măsurile de protecție luate de stat pentru păstrarea, dezvoltarea și exprimarea identității persoanelor aparținând minorităților naționale trebuie să fie conforme cu principiile de egalitate și de nediscriminare în raport cu ceilalți cetățeni români.

☐ **Art. 7: Românii din străinătate**

Statul sprijină întărirea legăturilor cu românii din afara frontierelor țării și acționează pentru păstrarea, dezvoltarea și exprimarea identității lor etnice, culturale, lingvistice și religioase, cu respectarea legislației statului al cărui cetățeni sunt.

☐ **Art. 8: Pluralismul și partidele politice**

- (1) Pluralismul în societatea românească este o condiție și o garanție a democrației constituționale.

- (2) Partidele politice se constituie și își desfășoară activitatea în condițiile legii. Ele contribuie la definirea și la exprimarea voinței politice a cetățenilor, respectând

suveranitatea nationala, integritatea teritoriala, ordinea de drept si principiile democratiei.

▣**Art. 9: Sindicatele, patronatele si asociatiile profesionale**

Sindicatele, patronatele si asociatiile profesionale se constituie si isi desfasoara activitatea potrivit statutelor lor, în conditiile legii. Ele contribuie la apararea drepturilor si la promovarea intereselor profesionale, economice si sociale ale membrilor lor.

▣**Art. 10: Relatii internationale**

România întretine si dezvoltă relatii pasnice cu toate statele si, în acest cadru, relatii de buna vecinatate, întemeiate pe principiile si pe celelalte norme general admise ale dreptului international.

▣**Art. 11: Dreptul international si dreptul intern**

(1) Statul român se obliga sa îndeplineasca întocmai si cu buna-credinta obligatiile ce-i revin din tratatele la care este parte.

(2) Tratatele ratificate de Parlament, potrivit legii, fac parte din dreptul intern.

(3) În cazul în care un tratat la care România urmează sa devina parte cuprinde dispozitii contrare Constitutiei, ratificarea lui poate avea loc numai dupa revizuirea Constitutiei.

▣**Art. 12: Simboluri nationale**

(1) Drapelul României este tricolor; culorile sunt asezate vertical, în ordinea urmatoare începând de la lance: albastru, galben, rosu.

(2) Ziua nationala a României este 1 Decembrie.

(3) Imnul national al României este "Desteapta-te române".

(4) Stema tarii si sigiliul statului sunt stabilite prin legi organice.

▣**Art. 13: Limba oficiala**

În România, limba oficiala este limba româna.

▣**Art. 14: Capitala**

Capitala României este municipiul Bucuresti.

▣**TITLUL II: Drepturile, libertatile si îndatoririle fundamentale**

▣**CAPITOLUL I: Dispozitii comune**

▣**Art. 15: Universalitatea**

▸ (la data 19-mai-2006 Art. 15 din titlul II, capitolul I a se vedea jurisprudenta [Decizia nr. 303 din 19-mai-2006](#))

▸ (la data 23-iun-2005 Art. 15 din titlul II, capitolul I a se vedea jurisprudenta [Sentinta nr. 3017 din 23-iun-2005](#))

(1) Cetatenii beneficiaza de drepturile si de libertatile consacrate prin Constitutie si prin alte legi si au obligatiile prevazute de acestea.

(2) Legea dispune numai pentru viitor, cu exceptia legii penale sau contraventionale mai favorabile.

▸ (la data 21-mar-2006 Art. 15, alin. (2) din titlul II, capitolul I a se vedea jurisprudenta [Decizia nr. 151 din 21-mar-2006](#))

▸ (la data 22-feb-2007 Art. 15, alin. (2) din titlul II, capitolul I a se vedea jurisprudenta [Sentinta nr. 48 din 22-feb-2007](#))

▣**Art. 16: Egalitatea în drepturi**

(1) Cetatenii sunt egali în fata legii si a autoritatilor publice, fara privilegii si fara discriminari.

▸ (la data 27-nov-2007 Art. 16, alin. (1) din titlul II, capitolul I a se vedea jurisprudenta [Decizia nr. 2003 din 27-nov-2007](#))

▸ (la data 10-mar-2008 Art. 16, alin. (1) din titlul II, capitolul I a se vedea jurisprudenta [Decizia nr. 694/R din 10-mar-2008](#))

(2) Nimeni nu este mai presus de lege.

(3) Functiile si demnitatile publice, civile sau militare, pot fi ocupate, în conditiile legii, de persoanele care au cetatenia româna si domiciliul în tara. Statul român garanteaza egalitatea de sanse între femei si barbati pentru ocuparea acestor functii si demnitati.

(4) În conditiile aderarii României la Uniunea Europeana, cetatenii Uniunii care îndeplinesc cerintele legii organice au dreptul de a alege si de a fi alesi în autoritatile administratiei publice locale.

▣**Art. 17: Cetatenii români în strainatate**

Cetatenii români se bucura în strainatate de protectia statului român si trebuie sa-si îndeplineasca obligatiile, cu exceptia acelor ce nu sunt compatibile cu absenta lor din tara.

☐**Art. 18: Cetatenii straini si apatrizii**

(1) Cetatenii straini si apatrizii care locuiesc în România se bucura de protectia generala a persoanelor si a averilor, garantata de Constitutie si de alte legi.

↳(la data 23-nov-2006 Art. 18, alin. (1) din titlul II, capitolul I a se vedea jurisprudenta [Decizia nr. 733/R din 23-nov-2006](#))

(2) Dreptul de azil se acorda si se retrage în conditiile legii, cu respectarea tratatelor si a conventiilor internationale la care România este parte.

☐**Art. 19: Extradarea si expulzarea**

(1) Cetateanul român nu poate fi extradat sau expulzat din România.

(2) Prin derogare de la prevederile alineatului (1), cetatenii români pot fi extradati în baza conventiilor internationale la care România este parte, în conditiile legii si pe baza de reciprocitate.

(3) Cetatenii straini si apatrizii pot fi extradati numai în baza unei conventii internationale sau în conditii de reciprocitate.

(4) Expulzarea sau extradarea se hotaraste de justitie.

☐**Art. 20: Tratatetele internationale privind drepturile omului**

(1) Dispozitiile constitutionale privind drepturile si libertatile cetatenilor vor fi interpretate si aplicate în concordanta cu Declaratia Universala a Drepturilor Omului, cu pactele si cu celelalte tratate la care România este parte.

(2) Daca exista neconcordanțe între pactele si tratatetele privitoare la drepturile fundamentale ale omului, la care România este parte, si legile interne, au prioritate reglementarile internationale, cu exceptia cazului în care Constitutia sau legile interne contin dispozitii mai favorabile.

☐**Art. 21: Accesul liber la justitie**

↳(la data 27-nov-2007 Art. 21 din titlul II, capitolul I a se vedea jurisprudenta [Decizia nr. 2003 din 27-nov-2007](#))

↳(la data 14-iun-2007 Art. 21 din titlul II, capitolul I a se vedea jurisprudenta [Decizia nr. 1073 din 14-iun-2007](#))

↳(la data 05-mai-2006 Art. 21 din titlul II, capitolul I a se vedea jurisprudenta [Decizia nr. 642 din 05-mai-2006](#))

↳(la data 10-mar-2006 Art. 21 din titlul II, capitolul I a se vedea jurisprudenta [Sentinta nr. 303 din 10-mar-2006](#))

↳(la data 30-sep-2005 Art. 21 din titlul II, capitolul I a se vedea jurisprudenta [Sentinta nr. 3990 din 30-sep-2005](#))

(1) Orice persoana se poate adresa justitiei pentru apararea drepturilor, a libertatilor si a intereselor sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngradi exercitarea acestui drept.

(3) Partile au dreptul la un proces echitabil si la solutionarea cauzelor într-un termen rezonabil.

↳(la data 23-nov-2006 Art. 21, alin. (3) din titlul II, capitolul I a se vedea jurisprudenta [Decizia nr. 805 din 23-nov-2006](#))

↳(la data 26-feb-2007 Art. 21, alin. (3) din titlul II, capitolul I a se vedea jurisprudenta [Decizia nr. 416 din 26-feb-2007](#))

(4) Jurisdictiile speciale administrative sunt facultative si gratuite.

☐**CAPITOLUL II: Drepturile si libertatile fundamentale**

☐**Art. 22: Dreptul la viata si la integritate fizica si psihica**

(1) Dreptul la viata, precum si dreptul la integritate fizica si psihica ale persoanei sunt garantate.

(2) Nimeni nu poate fi supus torturii si nici unui fel de pedeapsa sau de tratament inuman ori degradant.

(3) Pedeapsa cu moartea este interzisa.

☐**Art. 23: Libertatea individuala**

(1) Libertatea individuala si siguranta persoanei sunt inviolabile.

(2) Perchezitionarea, retinerea sau arestarea unei persoane sunt permise numai în cazurile si cu procedura prevazute de lege.

(3) Retinerea nu poate depasi 24 de ore.

(4) Arestarea preventiva se dispune de judecator si numai în cursul procesului penal.

(5) În cursul urmaririi penale arestarea preventiva se poate dispune pentru cel mult 30 de zile si se poate prelungi cu câte cel mult 30 de zile, fara ca durata totala sa depaseasca un termen rezonabil, si nu mai mult de 180 de zile.

(6) În faza de judecata instanta este obligata, în conditiile legii, sa verifice periodic, si nu mai târziu de 60 de zile, legalitatea si temeinicia arestarii preventive si sa dispuna, de îndata, punerea în libertate a inculpatului, daca temeiurile care au determinat arestarea preventiva au încetat sau daca instanta constata ca nu exista temeiuri noi care sa justifice mentinerea privarii de libertate.

(7) Încheierile instantei privind masura arestarii preventive sunt supuse cailor de atac prevazute de lege.

(8) Celui retinut sau arestat i se aduc de îndata la cunostinta, în limba pe care o înțelege, motivele retinerii sau ale arestarii, iar învinuirea, în cel mai scurt termen; învinuirea se aduce la cunostinta numai în prezenta unui avocat, ales sau numit din oficiu.

(9) Punerea în libertate a celui retinut sau arestat este obligatorie, daca motivele acestor masuri au disparut, precum si în alte situatii prevazute de lege.

(10) Persoana arestata preventiv are dreptul sa ceara punerea sa în libertate provizorie, sub control judiciar sau pe cautiune.

(11) Pâna la ramânerea definitiva a hotarârii judecatoresti de condamnare, persoana este considerata nevinovata.

▶ (la data 04-oct-2007 Art. 23, alin. (11) din titlul II, capitolul II a se vedea jurisprudenta [Decizia nr. 1486 din 04-oct-2007](#))

(12) Nici o pedeapsa nu poate fi stabilita sau aplicata decât în conditiile si în temeiul legii.

(13) Sanctiunea privata de libertate nu poate fi decât de natura penala.

☐ **Art. 24: Dreptul la aparare**

▶ (la data 13-dec-2007 Art. 24 din titlul II, capitolul II a se vedea jurisprudenta [Decizia nr. 2013 din 13-dec-2007](#))

(1) Dreptul la aparare este garantat.

(2) În tot cursul procesului, partile au dreptul sa fie asistate de un avocat, ales sau numit din oficiu.

☐ **Art. 25: Libera circulatie**

(1) Dreptul la libera circulatie, în tara si în strainatate, este garantat. Legea stabileste conditiile exercitarii acestui drept.

(2) Fiecarui cetatean îi este asigurat dreptul de a-si stabili domiciliul sau resedinta în orice localitate din tara, de a emigra, precum si de a reveni în tara.

☐ **Art. 26: Viata intima, familiala si privata**

(1) Autoritatile publice respecta si ocrotesc viata intima, familiala si privata.

(2) Persoana fizica are dreptul sa dispuna de ea însasi, daca nu încalca drepturile si libertatile altora, ordinea publica sau bunele moravuri.

☐ **Art. 27: Inviolabilitatea domiciliului**

(1) Domiciliul si resedinta sunt inviolabile. Nimeni nu poate patrunde sau ramâne în domiciliul ori în resedinta unei persoane fara învoirea acesteia.

☐ (2) De la prevederile alineatului (1) se poate deroga prin lege pentru urmatoarele situatii:

a) executarea unui mandat de arestare sau a unei hotarâri judecatoresti;

b) înlaturarea unei primejdii privind viata, integritatea fizica sau bunurile unei persoane;

c) apararea securitatii nationale sau a ordinii publice;

d) prevenirea raspândirii unei epidemii.

(3) Perchezitia se dispune de judecator si se efectueaza în conditiile si în formele prevazute de lege.

(4) Perchezitiile în timpul noptii sunt interzise, în afara de cazul infractiunilor flagrante.

☐ **Art. 28: Secretul corespondentei**

Secretul scrisorilor, al telegramelor, al altor trimiteri postale, al convorbirilor telefonice si al celorlalte mijloace legale de comunicare este inviolabil.

▣**Art. 29: Libertatea conștiinței**

(1) Libertatea gândirii și a opiniilor, precum și libertatea credințelor religioase nu pot fi îngadite sub nici o formă. Nimeni nu poate fi constrâns să adopte o opinie ori să adere la o credință religioasă, contrare convingerilor sale.

(2) Libertatea conștiinței este garantată; ea trebuie să se manifeste în spirit de toleranță și de respect reciproc.

(3) Cultele religioase sunt libere și se organizează potrivit statutelor proprii, în condițiile legii.

(4) În relațiile dintre culte sunt interzise orice forme, mijloace, acte sau acțiuni de învrăjbit religioasă.

(5) Cultele religioase sunt autonome față de stat și se bucură de sprijinul acestuia, inclusiv prin înlesnirea asistenței religioase în armată, în spitale, în penitenciare, în azile și în orfelinate.

(6) Părinții sau tutorii au dreptul de a asigura, potrivit propriilor convingeri, educația copiilor minori a căror răspundere le revine.

▣**Art. 30: Libertatea de exprimare**

↳ (la data 23-nov-2006 Art. 30 din titlul II, capitolul II a se vedea jurisprudența [Decizia nr. 733/R din 23-nov-2006](#))

(1) Libertatea de exprimare a gândurilor, a opiniilor sau a credințelor și libertatea creațiilor de orice fel, prin viu grai, prin scris, prin imagini, prin sunete sau prin alte mijloace de comunicare în public, sunt inviolabile.

(2) Cenzura de orice fel este interzisă.

(3) Libertatea presei implică și libertatea de a înființa publicații.

(4) Nici o publicație nu poate fi suprimată.

(5) Legea poate impune mijloacelor de comunicare în masă obligația de a face publică sursa finanțării.

(6) Libertatea de exprimare nu poate prejudicia demnitatea, onoarea, viața particulară a persoanei și nici dreptul la propria imagine.

↳ (la data 02-mai-2007 Art. 30, alin. (6) din titlul II, capitolul II a se vedea jurisprudența [Decizia nr. 896 din 02-mai-2007](#))

(7) Sunt interzise de lege defaimarea țării și a națiunii, îndeemnarea la război de agresiune, la ură națională, rasială, de clasă sau religioasă, incitarea la discriminare, la separatism teritorial sau la violență publică, precum și manifestările obscene, contrare bunelor moravuri.

(8) Răspunderea civilă pentru informația sau pentru creația adusă la cunoștința publică revine editorului sau realizatorului, autorului, organizatorului manifestării artistice, proprietarului mijlocului de multiplicare, al postului de radio sau de televiziune, în condițiile legii. Delictelor de presă se stabilesc prin lege.

▣**Art. 31: Dreptul la informație**

(1) Dreptul persoanei de a avea acces la orice informație de interes public nu poate fi îngadit.

(2) Autoritățile publice, potrivit competențelor ce le revin, sunt obligate să asigure informarea corectă a cetățenilor asupra treburilor publice și asupra problemelor de interes personal.

(3) Dreptul la informație nu trebuie să prejudicieze măsurile de protecție a tinerilor sau securitatea națională.

(4) Mijloacele de informare în masă, publice și private, sunt obligate să asigure informarea corectă a opiniei publice.

(5) Serviciile publice de radio și de televiziune sunt autonome. Ele trebuie să garanteze grupurilor sociale și politice importante exercitarea dreptului la antena. Organizarea acestor servicii și controlul parlamentar asupra activității lor se reglementează prin lege organică.

▣**Art. 32: Dreptul la învățătura**

(1) Dreptul la învățătura este asigurat prin învățământul general obligatoriu, prin învățământul liceal și prin cel profesional, prin învățământul superior, precum și prin alte forme de instruire și de perfecționare.

(2) Învățământul de toate gradele se desfășoară în limba română. În condițiile legii, învățământul se poate desfășura și într-o limbă de circulație internațională.

(3) Dreptul persoanelor aparținând minoritatilor naționale de a învăța limba lor maternă și dreptul de a putea fi instruite în această limba sunt garantate; modalitățile de exercitare a acestor drepturi se stabilesc prin lege.

(4) Învățământul de stat este gratuit, potrivit legii. Statul acordă burse sociale de studii copiilor și tinerilor proveniți din familii defavorizate și celor instituționalizați, în condițiile legii.

(5) Învățământul de toate gradele se desfășoară în unități de stat, particulare și profesionale, în condițiile legii.

(6) Autonomia universitară este garantată.

(7) Statul asigură libertatea învățământului religios, potrivit cerințelor specifice fiecărui cult. În școlile de stat, învățământul religios este organizat și garantat prin lege.

Art. 33: Accesul la cultura

(1) Accesul la cultura este garantat, în condițiile legii.

(2) Libertatea persoanei de a-și dezvolta spiritualitatea și de a accede la valorile culturii naționale și universale nu poate fi îngradită.

(3) Statul trebuie să asigure păstrarea identității spirituale, sprijinirea culturii naționale, stimularea artelor, protejarea și conservarea mostenirii culturale, dezvoltarea creativității contemporane, promovarea valorilor culturale și artistice ale României în lume.

Art. 34: Dreptul la ocrotirea sănătății

(1) Dreptul la ocrotirea sănătății este garantat.

(2) Statul este obligat să ia măsuri pentru asigurarea igienei și a sănătății publice.

(3) Organizarea asistenței medicale și a sistemului de asigurări sociale pentru boala, accidente, maternitate și recuperare, controlul exercitării profesiilor medicale și a activităților paramedicale, precum și alte măsuri de protecție a sănătății fizice și mentale a persoanei se stabilesc potrivit legii.

Art. 35: Dreptul la mediu sănatos

(1) Statul recunoaște dreptul oricărei persoane la un mediu înconjurător sănatos și echilibrat ecologic.

(2) Statul asigură cadrul legislativ pentru exercitarea acestui drept.

(3) Persoanele fizice și juridice au îndatorirea de a proteja și a ameliora mediul înconjurător.

Art. 36: Dreptul de vot

(1) Cetățenii au drept de vot de la vârsta de 18 ani, împliniți până în ziua alegerilor inclusiv.

(2) Nu au drept de vot debilii sau alienații mintal, puși sub interdicție, și nici persoanele condamnate, prin hotărâre judecătorească definitivă, la pierderea drepturilor electorale.

Art. 37: Dreptul de a fi ales

(1) Au dreptul de a fi aleși cetățenii cu drept de vot care îndeplinesc condițiile prevăzute în articolul 16 alineatul (3), dacă nu le este interzisă asocierea în partide politice, potrivit articolului 40 alineatul (3).

(2) Candidații trebuie să fi împlinit, până în ziua alegerilor inclusiv, vârsta de cel puțin 23 de ani pentru a fi aleși în Camera Deputaților sau în organele administrației publice locale, vârsta de cel puțin 33 de ani pentru a fi aleși în Senat și vârsta de cel puțin 35 de ani pentru a fi aleși în funcția de Președinte al României.

Art. 38: Dreptul de a fi ales în Parlamentul European

În condițiile aderării României la Uniunea Europeană, cetățenii români au dreptul de a alege și de a fi aleși în Parlamentul European.

Art. 39: Libertatea întrunirilor

Mitingurile, demonstrațiile, procesiunile sau orice alte întruniri sunt libere și se pot organiza și desfășura numai în mod pașnic, fără nici un fel de arme.

Art. 40: Dreptul de asociere

(1) Cetățenii se pot asocia liber în partide politice, în sindicate, în patronate și în alte forme de asociere.

(2) Partidele sau organizațiile care, prin scopurile ori prin activitatea lor, militează împotriva pluralismului politic, a principiilor statului de drept ori a suveranității, a integrității sau a independenței României sunt neconstituționale.

(3) Nu pot face parte din partide politice judecatorii Curtii Constitutionale, avocatii poporului, magistratii, membrii activi ai armatei, politistii si alte categorii de functionari publici stabilite prin lege organica.

(4) Asociatiile cu caracter secret sunt interzise.

▣ **Art. 41: Munca si protectia sociala a muncii**

(1) Dreptul la munca nu poate fi îngradit. Alegerea profesiei, a meseriei sau a ocupatiei, precum si a locului de munca este libera.

(2) Salariatii au dreptul la masuri de protectie sociala. Acestea privesc securitatea si sanatatea salariatilor, regimul de munca al femeilor si al tinerilor, instituirea unui salariu minim brut pe tara, repausul saptamânal, concediul de odihna platit, prestarea muncii în conditii deosebite sau speciale, formarea profesionala, precum si alte situatii specifice, stabilite prin lege.

(3) Durata normala a zilei de lucru este, în medie, de cel mult 8 ore.

(4) La munca egala, femeile au salariu egal cu barbatii.

(5) Dreptul la negocieri colective în materie de munca si caracterul obligatoriu al conventiilor colective sunt garantate.

▣ **Art. 42: Interzicerea muncii fortate**

(1) Munca fortata este interzisa.

▣ **(2)** Nu constituie munca fortata:

a) activitatile pentru îndeplinirea îndatoririlor militare, precum si cele desfasurate, potrivit legii, în locul acestora, din motive religioase sau de constiinta;

b) munca unei persoane condamnate, prestata în conditii normale, în perioada de detentie sau de libertate conditionata;

c) prestatiile impuse în situatia creata de calamitati ori de alt pericol, precum si cele care fac parte din obligatiile civile normale stabilite de lege.

▣ **Art. 43: Dreptul la greva**

(1) Salariatii au dreptul la greva pentru apararea intereselor profesionale, economice si sociale.

(2) Legea stabileste conditiile si limitele exercitarii acestui drept, precum si garantiile necesare asigurarii serviciilor esentiale pentru societate.

▣ **Art. 44: Dreptul de proprietate privata**

(1) Dreptul de proprietate, precum si creantele asupra statului, sunt garantate. Continutul si limitele acestor drepturi sunt stabilite de lege.

(2) Proprietatea privata este garantata si ocrotita în mod egal de lege, indiferent de titular. Cetatenii straini si apatrizii pot dobândi dreptul de proprietate privata asupra terenurilor numai în conditiile rezultate din aderarea României la Uniunea Europeana si din alte tratate internationale la care România este parte, pe baza de reciprocitate, în conditiile prevazute prin lege organica, precum si prin mostenire legala.

(3) Nimeni nu poate fi expropriat decât pentru o cauza de utilitate publica, stabilita potrivit legii, cu dreapta si prealabila despagubire.

(4) Sunt interzise nationalizarea sau orice alte masuri de trecere silita în proprietate publica a unor bunuri pe baza apartenentei sociale, etnice, religioase, politice sau de alta natura discriminatorie a titularilor.

(5) Pentru lucrari de interes general, autoritatea publica poate folosi subsolul oricarei proprietati imobiliare, cu obligatia de a despagubi proprietarul pentru daunele aduse solului, plantatiilor sau constructiilor, precum si pentru alte daune imputabile autoritatii.

(6) Despagubirile prevazute în alineatele (3) si (5) se stabilesc de comun acord cu proprietarul sau, în caz de divergenta, prin justitie.

(7) Dreptul de proprietate obliga la respectarea sarcinilor privind protectia mediului si asigurarea bunei vecinatati, precum si la respectarea celorlalte sarcini care, potrivit legii sau obiceiului, revin proprietarului.

(8) Averea dobândita licit nu poate fi confiscata. Caracterul licit al dobândirii se prezuma.

(9) Bunurile destinate, folosite sau rezultate din infractiuni ori contraventii pot fi confiscate numai în conditiile legii.

▣ **Art. 45: Libertatea economica**

Accesul liber al persoanei la o activitate economica, libera initiativa si exercitarea acestora în conditiile legii sunt garantate.

☐**Art. 46: Dreptul la mostenire**

Dreptul la mostenire este garantat.

☐**Art. 47: Nivelul de trai**

(1) Statul este obligat sa ia masuri de dezvoltare economica si de protectie sociala, de natura sa asigure cetatenilor un nivel de trai decent.

(2) Cetatenii au dreptul la pensie, la concediu de maternitate platit, la asistenta medicala în unitatile sanitare de stat, la ajutor de somaj si la alte forme de asigurari sociale publice sau private, prevazute de lege. Cetatenii au dreptul si la masuri de asistenta sociala, potrivit legii.

☐**Art. 48: Familia**

(1) Familia se întemeiază pe casatoria liber consimțita între soți, pe egalitatea acestora și pe dreptul și îndatorirea părinților de a asigura creșterea, educația și instruirea copiilor.

(2) Condițiile de încheiere, de desfacere și de nulitate a casătoriei se stabilesc prin lege. Casatoria religioasă poate fi celebrată numai după casatoria civilă.

(3) Copiii din afara casătoriei sunt egali în fața legii cu cei din casătorie.

☐**Art. 49: Protecția copiilor și a tinerilor**

(1) Copiii și tinerii se bucură de un regim special de protecție și de asistență în realizarea drepturilor lor.

(2) Statul acordă alocații pentru copii și ajutoare pentru îngrijirea copilului bolnav ori cu handicap. Alte forme de protecție socială a copiilor și a tinerilor se stabilesc prin lege.

(3) Exploatarea minorilor, folosirea lor în activități care le-ar dauna sănătății, moralității sau care le-ar pune în primejdie viața ori dezvoltarea normală sunt interzise.

(4) Minorii sub vârsta de 15 ani nu pot fi angajați ca salariați.

(5) Autoritățile publice au obligația să contribuie la asigurarea condițiilor pentru participarea liberă a tinerilor la viața politică, socială, economică, culturală și sportivă a țării.

☐**Art. 50: Protecția persoanelor cu handicap**

Persoanele cu handicap se bucură de protecție specială. Statul asigură realizarea unei politici naționale de egalitate a șanselor, de prevenire și de tratament ale handicapului, în vederea participării efective a persoanelor cu handicap în viața comunității, respectând drepturile și îndatoririle ce revin părinților și tutorilor.

☐**Art. 51: Dreptul de petiționare**

(1) Cetatenii au dreptul să se adreseze autorităților publice prin petiții formulate numai în numele semnatarilor.

(2) Organizațiile legal constituite au dreptul să adreseze petiții exclusiv în numele colectivului pe care le reprezintă.

(3) Exercițarea dreptului de petiționare este scutită de taxă.

(4) Autoritățile publice au obligația să răspundă la petiții în termenele și în condițiile stabilite potrivit legii.

☐**Art. 52: Dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică**

(1) Persoana vătămată într-un drept al său ori într-un interes legitim, de o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, este îndreptățită să obțină recunoașterea dreptului pretins sau a interesului legitim, anularea actului și repararea pagubei.

(2) Condițiile și limitele exercitării acestui drept se stabilesc prin lege organică.

(3) Statul răspunde patrimonial pentru prejudiciile cauzate prin erorile judiciare. Răspunderea statului este stabilită în condițiile legii și nu înlătură răspunderea magistratilor care și-au exercitat funcția cu rea-credință sau gravă neglijență.

↳ (la data 14-mai-2007 Art. 52, alin. (3) din titlul II, capitolul II a se vedea jurisprudența [Decizia nr. 299/A din 14-mai-2007](#))

☐**Art. 53: Restrângerea exercitiului unor drepturi sau al unor libertati**

(1) Exercițiul unor drepturi sau al unor libertăți poate fi restrâns numai prin lege și numai dacă se impune, după caz, pentru: apărarea securității naționale, a ordinii, a sănătății ori a moralei publice, a drepturilor și a libertăților cetățenilor; desfasurarea

instrucției penale; prevenirea consecințelor unei calamități naturale, ale unui dezastru ori ale unui sinistru deosebit de grav.

(2) Restrângerea poate fi dispusă numai dacă este necesară într-o societate democratică. Măsura trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o, să fie aplicată în mod nediscriminatoriu și fără a aduce atingere existenței dreptului sau a libertății.

▣ **CAPITOLUL III: Îndatoririle fundamentale**

▣ **Art. 54: Fidelitatea față de țară**

(1) Fidelitatea față de țară este sacrală.

(2) Cetățenii cărora le sunt încredințate funcții publice, precum și militarii, răspund de îndeplinirea cu credință a obligațiilor ce le revin și, în acest scop, vor depune jurământul cerut de lege.

▣ **Art. 55: Apararea țării**

(1) Cetățenii au dreptul și obligația să apere România.

(2) Condițiile privind îndeplinirea îndatoririlor militare se stabilesc prin lege organică.

(3) Cetățenii pot fi încorporați de la vârsta de 20 de ani și până la vârsta de 35 de ani, cu excepția voluntarilor, în condițiile legii organice.

▣ **Art. 56: Contribuții financiare**

(1) Cetățenii au obligația să contribuie, prin impozite și prin taxe, la cheltuielile publice.

(2) Sistemul legal de impuneri trebuie să asigure așezarea justă a sarcinilor fiscale.

(3) Orice alte prestații sunt interzise, în afara celor stabilite prin lege, în situații excepționale.

▣ **Art. 57: Exercițarea drepturilor și a libertăților**

Cetățenii români, cetățenii străini și apatrizii trebuie să-și exercite drepturile și libertățile constituționale cu bună-credință, fără să încalce drepturile și libertățile celorlalți.

▣ **CAPITOLUL IV: Avocatul Poporului**

▣ **Art. 58: Numirea și rolul**

(1) Avocatul Poporului este numit pe o durată de 5 ani pentru apărarea drepturilor și libertăților persoanelor fizice. Adjuncții Avocatului Poporului sunt specializați pe domenii de activitate.

(2) Avocatul Poporului și adjuncții săi nu pot îndeplini nici o altă funcție publică sau privată, cu excepția funcțiilor didactice din învățământul superior.

(3) Organizarea și funcționarea instituției Avocatului Poporului se stabilesc prin lege organică.

▣ **Art. 59: Exercițarea atribuțiilor**

(1) Avocatul Poporului își exercită atribuțiile din oficiu sau la cererea persoanelor lezate în drepturile și în libertățile lor, în limitele stabilite de lege.

(2) Autoritățile publice sunt obligate să asigure Avocatului Poporului sprijinul necesar în exercițarea atribuțiilor sale.

▣ **Art. 60: Raportul în fața Parlamentului**

Avocatul Poporului prezintă celor două Camere ale Parlamentului rapoarte, anual sau la cererea acestora. Rapoartele pot conține recomandări privind legislația sau măsuri de altă natură, pentru ocrotirea drepturilor și a libertăților cetățenilor.

▣ **TITLUL III: Autoritățile publice**

▣ **CAPITOLUL I: Parlamentul**

▣ **SECȚIUNEA 1: Organizare și funcționare**

▣ **Art. 61: Rolul și structura**

(1) Parlamentul este organul reprezentativ suprem al poporului român și unica autoritate legiuitoare a țării.

(2) Parlamentul este alcătuit din Camera Deputaților și Senat.

▣ **Art. 62: Alegerea Camerelor**

(1) Camera Deputaților și Senatul sunt alese prin vot universal, egal, direct, secret și liber exprimat, potrivit legii electorale.

(2) Organizațiile cetățenilor aparținând minorităților naționale, care nu întrunesc în alegeri numărul de voturi pentru a fi reprezentate în Parlament, au dreptul la câte un

loc de deputat, în condițiile legii electorale. Cetățenii unei minorități naționale pot fi reprezentați numai de o singură organizație.

(3) Numărul deputaților și al senatorilor se stabilește prin legea electorală, în raport cu populația țării.

Art. 63: Durata mandatului

(1) Camera Deputaților și Senatul sunt alese pentru un mandat de 4 ani, care se prelungește de drept în stare de mobilizare, de război, de asediu sau de urgență, până la încetarea acestora.

(2) Alegerile pentru Camera Deputaților și pentru Senat se desfășoară în cel mult 3 luni de la expirarea mandatului sau de la dizolvarea Parlamentului.

(3) Parlamentul nou ales se întrunește, la convocarea Președintelui României, în cel mult 20 de zile de la alegeri.

(4) Mandatul Camerelor se prelungește până la întrunirea legală a noului Parlament. În această perioadă nu poate fi revizuită Constituția și nu pot fi adoptate, modificate sau abrogate legi organice.

(5) Proiectele de legi sau propunerile legislative înscrise pe ordinea de zi a Parlamentului precedent își continuă procedura în noul Parlament.

Art. 64: Organizarea internă

(1) Organizarea și funcționarea fiecărei Camere se stabilesc prin regulament propriu. Resursele financiare ale Camerelor sunt prevăzute în bugetele aprobate de acestea.

(2) Fiecare Camera își alege un birou permanent. Președintele Camerei Deputaților și președintele Senatului se aleg pe durata mandatului Camerelor. ceilalți membri ai birourilor permanente sunt aleși la începutul fiecărei sesiuni. Membrii birourilor permanente pot fi revocați înainte de expirarea mandatului.

(3) Deputații și senatorii se pot organiza în grupuri parlamentare, potrivit regulamentului fiecărei Camere.

(4) Fiecare Camera își constituie comisii permanente și poate institui comisii de anchetă sau alte comisii speciale. Camerele își pot constitui comisii comune.

(5) Birourile permanente și comisiile parlamentare se alcatuiesc potrivit configurației politice a fiecărei Camere.

Art. 65: Sedințele Camerelor

(1) Camera Deputaților și Senatul lucrează în sedințe separate.

(2) Camerele își desfășoară lucrările și în sedințe comune, potrivit unui regulament adoptat cu votul majorității deputaților și senatorilor, pentru:

a) primirea mesajului Președintelui României;

b) aprobarea bugetului de stat și a bugetului asigurărilor sociale de stat;

c) declararea mobilizării totale sau parțiale;

d) declararea stării de război;

e) suspendarea sau încetarea ostilităților militare;

f) aprobarea strategiei naționale de apărare a țării;

g) examinarea rapoartelor Consiliului Suprem de Apărare a Țării;

h) numirea, la propunerea Președintelui României, a directorilor serviciilor de informații și exercitarea controlului asupra activității acestor servicii;

i) numirea Avocatului Poporului;

j) stabilirea statutului deputaților și al senatorilor, stabilirea indemnizației și a celorlalte drepturi ale acestora;

k) îndeplinirea altor atribuții care, potrivit Constituției sau regulamentului, se exercită în sedința comună.

Art. 66: Sesiuni

(1) Camera Deputaților și Senatul se întrunesc în două sesiuni ordinare pe an. Prima sesiune începe în luna februarie și nu poate depăși sfârșitul lunii iunie. A doua sesiune începe în luna septembrie și nu poate depăși sfârșitul lunii decembrie.

(2) Camera Deputaților și Senatul se întrunesc și în sesiuni extraordinare, la cererea Președintelui României, a biroului permanent al fiecărei Camere ori a cel puțin o treime din numărul deputaților sau al senatorilor.

(3) Convocarea Camerelor se face de președinții acestora.

Art. 67: Actele juridice și cvorumul legal

Camera Deputatilor si Senatul adopta legi, hotarâri si motiuni, în prezenta majoritatii membrilor.

▣ **Art. 68: Caracterul public al sedintelor**

(1) Sedintele celor doua Camere sunt publice.

(2) Camerele pot hotari ca anumite sedinte sa fie secrete.

▣ **SECTIUNEA 2: Statutul deputatilor si al senatorilor**

▣ **Art. 69: Mandatul reprezentativ**

(1) În exercitarea mandatului, deputatii si senatorii sunt în serviciul poporului.

(2) Orice mandat imperativ este nul.

▣ **Art. 70: Mandatul deputatilor si al senatorilor**

(1) Deputatii si senatorii intra în exercitiul mandatului la data întrunirii legale a Camerei din care fac parte, sub conditia validarii alegerii si a depunerii juramântului. Juramântul se stabileste prin lege organica.

(2) Calitatea de deputat sau de senator înceteaza la data întrunirii legale a Camerelor nou alese sau în caz de demisie, de pierdere a drepturilor electorale, de incompatibilitate ori de deces.

▣ **Art. 71: Incompatibilitati**

(1) Nimeni nu poate fi, în acelasi timp, deputat si senator.

(2) Calitatea de deputat sau de senator este incompatibila cu exercitarea oricarei functii publice de autoritate, cu exceptia celei de membru al Guvernului.

(3) Alte incompatibilitati se stabilesc prin lege organica.

▣ **Art. 72: Imunitatea parlamentara**

(1) Deputatii si senatorii nu pot fi trasi la raspundere juridica pentru voturile sau pentru opiniile politice exprimate în exercitarea mandatului.

(2) Deputatii si senatorii pot fi urmariti si trimisi în judecata penala pentru fapte care nu au legatura cu voturile sau cu opiniile politice exprimate în exercitarea mandatului, dar nu pot fi perchezitionati, retinuti sau arestati fara încuviintarea Camerei din care fac parte, dupa ascultarea lor. Urmarirea si trimiterea în judecata penala se pot face numai de catre Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casatie si Justitie. Competenta de judecata apartine Înaltei Curti de Casatie si Justitie.

(3) În caz de infractiune flagranta, deputatii sau senatorii pot fi retinuti si supusi perchezitiei. Ministrul justitiei îl va informa neîntârziat pe presedintele Camerei asupra retinerii si a perchezitiei. În cazul în care Camera sesizata constata ca nu exista temei pentru retinere, va dispune imediat revocarea acestei masuri.

▣ **SECTIUNEA 3: Legiferarea**

▣ **Art. 73: Categoriile de legi**

(1) Parlamentul adopta legi constitutionale, legi organice si legi ordinare.

(2) Legile constitutionale sunt cele de revizuire a Constitutiei.

▣ (3) Prin lege organica se reglementeaza:

a) sistemul electoral; organizarea si functionarea Autoritatii Electorale Permanente;

b) organizarea, functionarea si finantarea partidelor politice;

c) statutul deputatilor si al senatorilor, stabilirea indemnizatiei si a celorlalte drepturi ale acestora;

d) organizarea si desfasurarea referendumului;

e) organizarea Guvernului si a Consiliului Suprem de Aparare a Tarii;

f) regimul starii de mobilizare partiala sau totala a fortelor armate si al starii de razboi;

g) regimul starii de asediu si al starii de urgenta;

h) infractiunile, pedepsele si regimul executarii acestora;

i) acordarea amnistiei sau a gratierii colective;

j) statutul functionarilor publici;

k) contenciosul administrativ;

l) organizarea si functionarea Consiliului Superior al Magistraturii, a instantelor judecatoresti, a Ministerului Public si a Curtii de Conturi;

m) regimul juridic general al proprietatii si al mostenirii;

n) organizarea generala a învățământului;

o) organizarea administratiei publice locale, a teritoriului, precum si regimul general privind autonomia locala;

- p)**regimul general privind raporturile de munca, sindicatele, patronatele si protectia sociala;
- r)**statutul minoritatilor nationale din România;
- s)**regimul general al cultelor;
- t)**celelalte domenii pentru care în Constitutie se prevede adoptarea de legi organice.

Art. 74: Initiativa legislativa

(1)Initiativa legislativa apartine, dupa caz, Guvernului, deputatilor, senatorilor sau unui numar de cel putin 100.000 de cetateni cu drept de vot. Cetatenii care își manifesta dreptul la initiativa legislativa trebuie sa provina din cel putin un sfert din judetele tarii, iar în fiecare din aceste judete, respectiv în municipiul Bucuresti, trebuie sa fie înregistrate cel putin 5.000 de semnaturi în sprijinul acestei initiative.

(2)Nu pot face obiectul initiativei legislative a cetatenilor problemele fiscale, cele cu caracter international, amnistia si gratierea.

(3)Guvernul își exercita initiativa legislativa prin transmiterea proiectului de lege catre Camera competenta sa îl adopte, ca prima Camera sesizata.

(4)Deputatii, senatorii si cetatenii care exercita dreptul la initiativa legislativa pot prezenta propuneri legislative numai în forma ceruta pentru proiectele de legi.

(5)Propunerile legislative se supun dezbaterii mai întâi Camerei competente sa le adopte, ca prima Camera sesizata.

Art. 75: Sesizarea Camerelor

(1)Se supun spre dezbateri si adoptare Camerei Deputatilor, ca prima Camera sesizata, proiectele de legi si propunerile legislative pentru ratificarea tratatelor sau a altor acorduri internationale si a masurilor legislative ce rezulta din aplicarea acestor tratate sau acorduri, precum si proiectele legilor organice prevazute la articolul 31 alineatul (5), articolul 40 alineatul (3), articolul 55 alineatul (2), articolul 58 alineatul (3), articolul 73 alineatul (3) literele e), k), l), n), o), articolul 79 alineatul (2), articolul 102 alineatul (3), articolul 105 alineatul (2), articolul 117 alineatul (3), articolul 118 alineatele (2) si (3), articolul 120 alineatul (2), articolul 126 alineatele (4) si (5) si articolul 142 alineatul (5). Celelalte proiecte de legi sau propuneri legislative se supun dezbaterii si adoptarii, ca prima Camera sesizata, Senatului.

(2)Prima Camera sesizata se pronunta în termen de 45 de zile. Pentru coduri si alte legi de complexitate deosebita termenul este de 60 de zile. În cazul depasirii acestor termene se considera ca proiectele de legi sau propunerile legislative au fost adoptate.

(3)Dupa adoptare sau respingere de catre prima Camera sesizata, proiectul sau propunerea legislativa se trimite celeilalte Camere care va decide definitiv.

(4)În cazul în care prima Camera sesizata adopta o prevedere care, potrivit alineatului (1), intra în competenta sa decizionala, prevederea este definitiv adoptata daca si cea de-a doua Camera este de acord. În caz contrar, numai pentru prevederea respectiva, legea se întoarce la prima Camera sesizata, care va decide definitiv în procedura de urgenta.

(5)Dispozitiile alineatului (4) referitoare la întoarcerea legii se aplica în mod corespunzator si în cazul în care Camera decizionala adopta o prevedere pentru care competenta decizionala apartine primei Camere.

Art. 76: Adoptarea legilor si a hotarârilor

(1)Legile organice si hotarârile privind regulamentele Camerelor se adopta cu votul majoritatii membrilor fiecarei Camere.

(2)Legile ordinare si hotarârile se adopta cu votul majoritatii membrilor prezenti din fiecare Camera.

(3)La cererea Guvernului sau din proprie initiativa, Parlamentul poate adopta proiecte de legi sau propuneri legislative cu procedura de urgenta, stabilita potrivit regulamentului fiecarei Camere.

Art. 77: Promulgarea legii

(1)Legea se trimite, spre promulgare, Presedintelui României. Promulgarea legii se face în termen de cel mult 20 de zile de la primire.

(2)Înainte de promulgare, Presedintele poate cere Parlamentului, o singura data, reexaminarea legii.

(3) Dacă Președintele a cerut reexaminarea legii ori dacă s-a cerut verificarea constituționalității ei, promulgarea legii se face în cel mult 10 zile de la primirea legii adoptate după reexaminare sau de la primirea deciziei Curții Constituționale, prin care i s-a confirmat constituționalitatea.

▣ **Art. 78: Intrarea în vigoare a legii**

Legea se publică în Monitorul Oficial al României și intră în vigoare la 3 zile de la data publicării sau la o dată ulterioară prevăzută în textul ei.

▣ **Art. 79: Consiliul Legislativ**

(1) Consiliul Legislativ este organ consultativ de specialitate al Parlamentului, care avizează proiectele de acte normative în vederea sistematizării, unificării și coordonării întregii legislații. El ține evidența oficială a legislației României.

(2) Înființarea, organizarea și funcționarea Consiliului Legislativ se stabilesc prin lege organică.

▣ **CAPITOLUL II: Președintele României**

▣ **Art. 80: Rolul Președintelui**

(1) Președintele României reprezintă statul român și este garantul independenței naționale, al unității și al integrității teritoriale a țării.

(2) Președintele României veghează la respectarea Constituției și la buna funcționare a autorităților publice. În acest scop, Președintele exercită funcția de mediere între puterile statului, precum și între stat și societate.

▣ **Art. 81: Alegerea Președintelui**

(1) Președintele României este ales prin vot universal, egal, direct, secret și liber exprimat.

(2) Este declarat ales candidatul care a întrunit, în primul tur de scrutin, majoritatea de voturi ale alegătorilor înscrși în listele electorale.

(3) În cazul în care nici unul dintre candidați nu a întrunit această majoritate, se organizează al doilea tur de scrutin, între primii doi candidați stabiliți în ordinea numărului de voturi obținute în primul tur. Este declarat ales candidatul care a obținut cel mai mare număr de voturi.

(4) Nici o persoană nu poate îndeplini funcția de Președinte al României decât pentru cel mult două mandate. Acestea pot fi și succesive.

▣ **Art. 82: Validarea mandatului și depunerea jurământului**

(1) Rezultatul alegerilor pentru funcția de Președinte al României este validat de Curtea Constituțională.

(2) Candidatul a cărui alegere a fost validată depune în fața Camerei Deputaților și a Senatului, în ședința comună, următorul jurământ:

"Jur să-mi dauiesc toată puterea și priceperea pentru propășirea spirituală și materială a poporului român, să respect Constituția și legile țării, să apar democrația, drepturile și libertățile fundamentale ale cetățenilor, suveranitatea, independența, unitatea și integritatea teritorială a României. Așa să-mi ajute Dumnezeu!".

▣ **Art. 83: Durata mandatului**

(1) Mandatul Președintelui României este de 5 ani și se exercită de la data depunerii jurământului.

(2) Președintele României își exercită mandatul până la depunerea jurământului de Președinte nou ales.

(3) Mandatul Președintelui României poate fi prelungit, prin lege organică, în caz de război sau de catastrofă.

▣ **Art. 84: Incompatibilități și imunități**

(1) În timpul mandatului, Președintele României nu poate fi membru al unui partid și nu poate îndeplini nici o altă funcție publică sau privată.

(2) Președintele României se bucură de imunitate. Prevederile articolului 72 alineatul (1) se aplică în mod corespunzător.

▣ **Art. 85: Numirea Guvernului**

(1) Președintele României desemnează un candidat pentru funcția de prim-ministru și numește Guvernul pe baza votului de încredere acordat de Parlament.

(2) În caz de remaniere guvernamentală sau de vacanță a postului, Președintele revocă și numește, la propunerea primului-ministru, pe unii membri ai Guvernului.

(3) Dacă prin propunerea de remaniere se schimbă structura sau compoziția politică a Guvernului, Președintele României va putea exercita atribuția prevăzută la alineatul (2) numai pe baza aprobării Parlamentului, acordată la propunerea primului-ministru.

Art. 86: Consultarea Guvernului

Președintele României poate consulta Guvernul cu privire la probleme urgente și de importanță deosebită.

Art. 87: Participarea la ședințele Guvernului

(1) Președintele României poate lua parte la ședințele Guvernului în care se dezbate probleme de interes național privind politica externă, apărarea țării, asigurarea ordinii publice și, la cererea primului-ministru, în alte situații.

(2) Președintele României prezidează ședințele Guvernului la care participă.

Art. 88: Mesaje

Președintele României adresează Parlamentului mesaje cu privire la principalele probleme politice ale națiunii.

Art. 89: Dizolvarea Parlamentului

(1) După consultarea președinților celor două Camere și a liderilor grupurilor parlamentare, Președintele României poate să dizolve Parlamentul, dacă acesta nu a acordat votul de încredere pentru formarea Guvernului în termen de 60 de zile de la prima solicitare și numai după respingerea a cel puțin două solicitări de investitură.

(2) În cursul unui an, Parlamentul poate fi dizolvat o singură dată.

(3) Parlamentul nu poate fi dizolvat în ultimele 6 luni ale mandatului Președintelui României și nici în timpul stării de mobilizare, de război, de asediu sau de urgență.

Art. 90: Referendumul

Președintele României, după consultarea Parlamentului, poate cere poporului să-și exprime, prin referendum, voința cu privire la probleme de interes național.

Art. 91: Atribuții în domeniul politicii externe

(1) Președintele încheie tratate internaționale în numele României, negociate de Guvern, și le supune spre ratificare Parlamentului, într-un termen rezonabil. Celelalte tratate și acorduri internaționale se încheie, se aprobă sau se ratifică potrivit procedurii stabilite prin lege.

(2) Președintele, la propunerea Guvernului, acreditează și recheamă reprezentanții diplomați ai României și aprobă înființarea, desființarea sau schimbarea rangului misiunilor diplomatice.

(3) Reprezentanții diplomați ai altor state sunt acreditați pe lângă Președintele României.

Art. 92: Atribuții în domeniul apărării

(1) Președintele României este comandantul forțelor armate și îndeplinește funcția de președinte al Consiliului Suprem de Apărare a Țării.

(2) El poate declara, cu aprobarea prealabilă a Parlamentului, mobilizarea parțială sau totală a forțelor armate. Numai în cazuri excepționale, hotărârea Președintelui se supune ulterior aprobării Parlamentului, în cel mult 5 zile de la adoptare.

(3) În caz de agresiune armată îndreptată împotriva țării, Președintele României ia măsuri pentru respingerea agresiunii și le aduce neîntârziat la cunoștința Parlamentului, printr-un mesaj. Dacă Parlamentul nu se află în sesiune, el se convoacă de drept în 24 de ore de la declansarea agresiunii.

(4) În caz de mobilizare sau de război Parlamentul își continuă activitatea pe toată durata acestor stări, iar dacă nu se află în sesiune, se convoacă de drept în 24 de ore de la declararea lor.

Art. 93: Măsuri excepționale

(1) Președintele României instituie, potrivit legii, starea de asediu sau starea de urgență în întreaga țară ori în unele unități administrativ-teritoriale și solicită Parlamentului încuviințarea măsurii adoptate, în cel mult 5 zile de la luarea acesteia.

(2) Dacă Parlamentul nu se află în sesiune, el se convoacă de drept în cel mult 48 de ore de la instituirea stării de asediu sau a stării de urgență și funcționează pe toată durata acestora.

Art. 94: Alte atribuții

Președintele României îndeplinește și următoarele atribuții:

- a) confera decoratii si titluri de onoare;
- b) acorda gradele de maresal, de general si de amiral;
- c) numeste în functii publice, în conditiile prevazute de lege;
- d) acorda gratierea individuala.

▣**Art. 95: Suspendarea din functie**

(1) În cazul savârșirii unor fapte grave prin care încalca prevederile Constitutiei, Presedintele României poate fi suspendat din functie de Camera Deputatilor si de Senat, în sedinta comuna, cu votul majoritatii deputatilor si senatorilor, dupa consultarea Curtii Constitutionale. Presedintele poate da Parlamentului explicatii cu privire la faptele ce i se imputa.

(2) Propunerea de suspendare din functie poate fi initiata de cel puțin o treime din numarul deputatilor si senatorilor si se aduce, neîntârziat, la cunostinta Presedintelui.

(3) Daca propunerea de suspendare din functie este aprobata, în cel mult 30 de zile se organizeaza un referendum pentru demiterea Presedintelui.

▣**Art. 96: Punerea sub acuzare**

(1) Camera Deputatilor si Senatul, în sedinta comuna, cu votul a cel puțin doua treimi din numarul deputatilor si senatorilor, pot hotarî punerea sub acuzare a Presedintelui României pentru înalta tradare.

(2) Propunerea de punere sub acuzare poate fi initiata de majoritatea deputatilor si senatorilor si se aduce, neîntârziat, la cunostinta Presedintelui României pentru a putea da explicatii cu privire la faptele ce i se imputa.

(3) De la data punerii sub acuzare si pâna la data demiterii Presedintele este suspendat de drept.

(4) Competenta de judecata apartine Înaltei Curti de Casatie si Justitie. Presedintele este demis de drept la data ramânerii definitive a hotarârii de condamnare.

▣**Art. 97: Vacanta functiei**

(1) Vacanta functiei de Presedinte al României intervine în caz de demisie, de demitere din functie, de imposibilitate definitiva a exercitarii atributiilor sau de deces.

(2) În termen de 3 luni de la data la care a intervenit vacanta functiei de Presedinte al României, Guvernul va organiza alegeri pentru un nou Presedinte.

▣**Art. 98: Interimatul functiei**

(1) Daca functia de Presedinte devine vacanta ori daca Presedintele este suspendat din functie sau daca se afla în imposibilitate temporara de a-si exercita atributiile, interimatul se asigura, în ordine, de presedintele Senatului sau de presedintele Camerei Deputatilor.

(2) Atributiile prevazute la articolele 88-90 nu pot fi exercitate pe durata interimatului functiei prezidentiale.

▣**Art. 99: Raspunderea presedintelui interimar**

Daca persoana care asigura interimatul functiei de Presedinte al României savârșeste fapte grave, prin care se încalca prevederile Constitutiei, se aplica articolul 95 si articolul 98.

▣**Art. 100: Actele Presedintelui**

(1) În exercitarea atributiilor sale, Presedintele României emite decrete care se publica în Monitorul Oficial al României. Nepublicarea atrage inexistenta decretului.

(2) Decretele emise de Presedintele României în exercitarea atributiilor sale prevazute în articolul 91 alineatele (1) si (2), articolul 92 alineatele (2) si (3), articolul 93 alineatul (1) si articolul 94 literele a), b) si d) se contrasemneaza de primul-ministru.

▣**Art. 101: Indemnizatia si celelalte drepturi**

Indemnizatia si celelalte drepturi ale Presedintelui României se stabilesc prin lege.

▣**CAPITOLUL III: Guvernul**

▣**Art. 102: Rolul si structura**

(1) Guvernul, potrivit programului sau de guvernare acceptat de Parlament, asigura realizarea politicii interne si externe a tarii si exercita conducerea generala a administratiei publice.

(2) În îndeplinirea atributiilor sale, Guvernul coopereaza cu organismele sociale interesate.

(3) Guvernul este alcatuit din prim-ministru, ministri si alti membri stabiliti prin lege organica.

Art. 103: Investitura

(1) Presedintele României desemneaza un candidat pentru functia de prim-ministru, în urma consultarii partidului care are majoritatea absoluta în Parlament ori, daca nu exista o asemenea majoritate, a partidelor reprezentate în Parlament.

(2) Candidatul pentru functia de prim-ministru va cere, în termen de 10 zile de la desemnare, votul de încredere al Parlamentului asupra programului si a întregii liste a Guvernului.

(3) Programul si lista Guvernului se dezbat de Camera Deputatilor si de Senat, în sedinta comuna. Parlamentul acorda încredere Guvernului cu votul majoritatii deputatilor si senatorilor.

Art. 104: Juramântul de credinta

(1) Primul-ministru, ministrii si ceilalti membri ai Guvernului vor depune individual, în fata Presedintelui României, juramântul de la articolul 82.

(2) Guvernul în întregul sau si fiecare membru în parte își exercita mandatul, începând de la data depunerii juramântului.

Art. 105: Incompatibilitati

(1) Functia de membru al Guvernului este incompatibila cu exercitarea altei functii publice de autoritate, cu exceptia celei de deputat sau de senator. De asemenea, ea este incompatibila cu exercitarea unei functii de reprezentare profesionala salarizate în cadrul organizatiilor cu scop comercial.

(2) Alte incompatibilitati se stabilesc prin lege organica.

Art. 106: Încetarea functiei de membru al Guvernului

Functia de membru al Guvernului înceteaza în urma demisiei, a revocarii, a pierderii drepturilor electorale, a starii de incompatibilitate, a decesului, precum si în alte cazuri prevazute de lege.

Art. 107: Primul-ministru

(1) Primul-ministru conduce Guvernul si coordoneaza activitatea membrilor acestuia, respectând atributiile ce le revin. De asemenea, prezinta Camerei Deputatilor sau Senatului rapoarte si declaratii cu privire la politica Guvernului, care se dezbat cu prioritate.

(2) Presedintele României nu îl poate revoca pe primul-ministru.

(3) Daca primul-ministru se afla în una dintre situatiile prevazute la articolul 106, cu exceptia revocarii, sau este în imposibilitate de a-si exercita atributiile, Presedintele României va desemna un alt membru al Guvernului ca prim-ministru interimar, pentru a îndeplini atributiile primului-ministru, pâna la formarea noului Guvern. Interimatul, pe perioada imposibilitatii exercitarii atributiilor, înceteaza daca primul-ministru își reia activitatea în Guvern.

(4) Prevederile alineatului (3) se aplica în mod corespunzator si celorlalti membri ai Guvernului, la propunerea primului-ministru, pentru o perioada de cel mult 45 de zile.

Art. 108: Actele Guvernului

(1) Guvernul adopta hotarâri si ordonante.

(2) Hotarârile se emit pentru organizarea executarii legilor.

(3) Ordonantele se emit în temeiul unei legi speciale de abilitare, în limitele si în conditiile prevazute de aceasta.

(4) Hotarârile si ordonantele adoptate de Guvern se semneaza de primul-ministru, se contrasemneaza de ministrii care au obligatia punerii lor în executare si se publica în Monitorul Oficial al României. Nepublicarea atrage inexistenta hotarârii sau a ordonantei. Hotarârile care au caracter militar se comunica numai institutiilor interesate.

Art. 109: Raspunderea membrilor Guvernului

(1) Guvernul raspunde politic numai în fata Parlamentului pentru întreaga sa activitate. Fiecare membru al Guvernului raspunde politic solidar cu ceilalti membri pentru activitatea Guvernului si pentru actele acestuia.

(2) Numai Camera Deputatilor, Senatul si Presedintele României au dreptul sa ceara urmarirea penala a membrilor Guvernului pentru faptele savârsite în exercitiul functiei

lor. Dacă s-a cerut urmărirea penală, Președintele României poate dispune suspendarea acestora din funcție. Trimiterea în judecată a unui membru al Guvernului atrage suspendarea lui din funcție. Competența de judecată aparține Înaltei Curți de Casație și Justiție.

(3) Cazurile de răspundere și pedepsele aplicabile membrilor Guvernului sunt reglementate printr-o lege privind responsabilitatea ministerială.

Art. 110: Încetarea mandatului

(1) Guvernul își exercită mandatul până la data validării alegerilor parlamentare generale.

(2) Guvernul este demis la data retragerii de către Parlament a încrederii acordate sau dacă primul-ministru se află în una dintre situațiile prevăzute la articolul 106, cu excepția revocării, ori este în imposibilitatea de a-și exercita atribuțiile mai mult de 45 de zile.

(3) În situațiile prevăzute în alineatul (2) sunt aplicabile prevederile articolului 103.

(4) Guvernul al cărui mandat a încetat potrivit alineatelor (1) și (2) îndeplinește numai actele necesare pentru administrarea treburilor publice, până la depunerea jurământului de membrii noului Guvern.

CAPITOLUL IV: Raporturile Parlamentului cu Guvernul

Art. 111: Informarea Parlamentului

(1) Guvernul și celelalte organe ale administrației publice, în cadrul controlului parlamentar al activității lor, sunt obligate să prezinte informațiile și documentele cerute de Camera Deputaților, de Senat sau de comisiile parlamentare, prin intermediul președinților acestora. În cazul în care o inițiativă legislativă implică modificarea prevederilor bugetului de stat sau a bugetului asigurărilor sociale de stat, solicitarea informării este obligatorie.

(2) Membrii Guvernului au acces la lucrările Parlamentului. Dacă li se solicită prezența, participarea lor este obligatorie.

Art. 112: Întrebări, interpelări și motiuni simple

(1) Guvernul și fiecare dintre membrii săi au obligația să răspundă la întrebările sau la interpelările formulate de deputați sau de senatori, în condițiile prevăzute de regulamentele celor două Camere ale Parlamentului.

(2) Camera Deputaților sau Senatul poate adopta o motiune simplă prin care să-și exprime poziția cu privire la o problemă de politică internă sau externă ori, după caz, cu privire la o problemă ce a făcut obiectul unei interpelări.

Art. 113: Motiunea de cenzură

(1) Camera Deputaților și Senatul, în ședința comună, pot retrage încrederea acordată Guvernului prin adoptarea unei motiuni de cenzură, cu votul majorității deputaților și senatorilor.

(2) Motiunea de cenzură poate fi inițiată de cel puțin o patrimă din numărul total al deputaților și senatorilor și se comunică Guvernului la data depunerii.

(3) Motiunea de cenzură se dezbate după 3 zile de la data când a fost prezentată în ședința comună a celor două Camere.

(4) Dacă motiunea de cenzură a fost respinsă, deputații și senatorii care au semnat-o nu mai pot iniția, în aceeași sesiune, o nouă motiune de cenzură, cu excepția cazului în care Guvernul își angajează răspunderea potrivit articolului 114.

Art. 114: Angajarea răspunderii Guvernului

(1) Guvernul își poate angaja răspunderea în fața Camerei Deputaților și a Senatului, în ședința comună, asupra unui program, a unei declarații de politică generală sau a unui proiect de lege.

(2) Guvernul este demis dacă o motiune de cenzură, depusă în termen de 3 zile de la prezentarea programului, a declarației de politică generală sau a proiectului de lege, a fost votată în condițiile articolului 113.

(3) Dacă Guvernul nu a fost demis potrivit alineatului (2), proiectul de lege prezentat, modificat sau completat, după caz, cu amendamente acceptate de Guvern, se consideră adoptat, iar aplicarea programului sau a declarației de politică generală devine obligatorie pentru Guvern.

(4)În cazul în care Președintele României cere reexaminarea legii adoptate potrivit alineatului (3), dezbaterile acestea se va face în ședința comună a celor două Camere.

Art. 115: Delegarea legislativă

(1)Parlamentul poate adopta o lege specială de abilitare a Guvernului pentru a emite ordonanțe în domenii care nu fac obiectul legilor organice.

(2)Legea de abilitare va stabili, în mod obligatoriu, domeniul și data până la care se pot emite ordonanțe.

(3)Dacă legea de abilitare o cere, ordonanțele se supun aprobării Parlamentului, potrivit procedurii legislative, până la împlinirea termenului de abilitare. Nerespectarea termenului atrage încetarea efectelor ordonanței.

(4)Guvernul poate adopta ordonanțe de urgență numai în situații extraordinare a căror reglementare nu poate fi amânată, având obligația de a motiva urgența în cuprinsul acestora.

(5)Ordonanța de urgență intră în vigoare numai după depunerea sa spre dezbateră în procedura de urgență la Camera competentă să fie sesizată și după publicarea ei în Monitorul Oficial al României. Camerele, dacă nu se afla în sesiune, se convoacă în mod obligatoriu în 5 zile de la depunere sau, după caz, de la trimitere. Dacă în termen de cel mult 30 de zile de la depunere, Camera sesizată nu se pronunță asupra ordonanței, aceasta este considerată adoptată și se trimite celeilalte Camere care decide de asemenea în procedura de urgență. Ordonanța de urgență cuprinzând norme de natură legii organice se aprobă cu majoritatea prevăzută la articolul 76 alineatul (1).

(6)Ordonanțele de urgență nu pot fi adoptate în domeniul legilor constituționale, nu pot afecta regimul instituțiilor fundamentale ale statului, drepturile, libertățile și îndatoririle prevăzute de Constituție, drepturile electorale și nu pot viza măsuri de trecere silite a unor bunuri în proprietate publică.

(7)Ordonanțele cu care Parlamentul a fost sesizat se aprobă sau se resping printr-o lege în care vor fi cuprinse și ordonanțele ale căror efecte au încetat potrivit alineatului (3).

(8)Prin legea de aprobare sau de respingere se vor reglementa, dacă este cazul, măsurile necesare cu privire la efectele juridice produse pe perioada de aplicare a ordonanței.

CAPITOLUL V: Administrația publică

SECȚIUNEA 1: Administrația publică centrală de specialitate

Art. 116: Structura

(1)Ministerele se organizează numai în subordinea Guvernului.

(2)Alte organe de specialitate se pot organiza în subordinea Guvernului ori a ministerelor sau ca autorități administrative autonome.

Art. 117: Înfăptuirea

(1)Ministerele se înființează, se organizează și funcționează potrivit legii.

(2)Guvernul și ministerele, cu avizul Curții de Conturi, pot înființa organe de specialitate, în subordinea lor, numai dacă legea le recunoaște această competență.

(3)Autorități administrative autonome se pot înființa prin lege organică.

Art. 118: Forțele armate

(1)Armata este subordonată exclusiv voinței poporului pentru garantarea suveranității, a independenței și a unității statului, a integrității teritoriale a țării și a democrației constituționale. În condițiile legii și ale tratatelor internaționale la care România este parte, armata contribuie la apărarea colectivă în sistemele de alianță militară și participă la acțiuni privind menținerea sau restabilirea păcii.

(2)Structura sistemului național de apărare, pregătirea populației, a economiei și a teritoriului pentru apărare, precum și statutul cadrelor militare, se stabilesc prin lege organică.

(3)Prevederile alineatelor (1) și (2) se aplică, în mod corespunzător, și celorlalte componente ale forțelor armate stabilite potrivit legii.

(4)Organizarea de activități militare sau paramilitare în afara unei autorități statale este interzisă.

(5)Pe teritoriul României pot intra, staționa, desfășura operațiuni sau trece trupe străine numai în condițiile legii sau ale tratatelor internaționale la care România este parte.

▣**Art. 119: Consiliul Suprem de Aparare a Tarii**

Consiliul Suprem de Aparare a Tarii organizeaza si coordoneaza unitar activitatile care privesc apararea tarii si securitatea nationala, participarea la mentinerea securitatii internationale si la apararea colectiva în sistemele de alianta militara, precum si la actiuni de mentinere sau de restabilire a pacii.

▣**SECTIUNEA 2: Administratia publica locala**

▣**Art. 120: Principii de baza**

(1) Administratia publica din unitatile administrativ-teritoriale se întemeiaza pe principiile descentralizarii, autonomiei locale si deconcentrarii serviciilor publice.

(2) În unitatile administrativ-teritoriale în care cetatenii aparținând unei minoritati nationale au o pondere semnificativa se asigura folosirea limbii minoritatii nationale respective în scris si oral în relatiile cu autoritatile administratiei publice locale si cu serviciile publice deconcentrate, în conditiile prevazute de legea organica.

▣**Art. 121: Autoritati comunale si orasenesti**

(1) Autoritatile administratiei publice, prin care se realizeaza autonomia locala în comune si în orase, sunt consiliile locale alese si primarii alesi, în conditiile legii.

↳ (la data 24-apr-2007 Art. 121, alin. (1) din titlul III, capitolul V, sectiunea 2 a se vedea jurisprudenta [Decizia nr. 838 din 24-apr-2007](#))

(2) Consiliile locale si primarii functioneaza, în conditiile legii, ca autoritati administrative autonome si rezolva treburile publice din comune si din orase.

(3) Autoritatile prevazute la alineatul (1) se pot constitui si în subdiviziunile administrativ-teritoriale ale municipiilor.

▣**Art. 122: Consiliul judetean**

(1) Consiliul judetean este autoritatea administratiei publice pentru coordonarea activitatii consiliilor comunale si orasenesti, în vederea realizarii serviciilor publice de interes judetean.

(2) Consiliul judetean este ales si functioneaza în conditiile legii.

▣**Art. 123: Prefectul**

(1) Guvernul numeste un prefect în fiecare judet si în municipiul Bucuresti.

(2) Prefectul este reprezentantul Guvernului pe plan local si conduce serviciile publice deconcentrate ale ministerelor si ale celorlalte organe ale administratiei publice centrale din unitatile administrativ-teritoriale.

(3) Atributiile prefectului se stabilesc prin lege organica.

(4) Între prefecti, pe de o parte, consiliile locale si primari, precum si consiliile judetene si presedintii acestora, pe de alta parte, nu exista raporturi de subordonare.

(5) Prefectul poate ataca, în fata instantei de contencios administrativ, un act al consiliului judetean, al celui local sau al primarului, în cazul în care considera actul ilegal. Actul atacat este suspendat de drept.

▣**CAPITOLUL VI: Autoritatea judecatoreasca**

▣**SECTIUNEA 1: Instantele judecatoresti**

▣**Art. 124: Înfiptuirea justitiei**

(1) Justitia se înfiptuiește în numele legii.

(2) Justitia este unica, impartiala si egala pentru toti.

(3) Judecatorii sunt independenti si se supun numai legii.

▣**Art. 125: Statutul judecatorilor**

(1) Judecatorii numiti de Presedintele României sunt inamovibili, în conditiile legii.

(2) Propunerile de numire, precum si promovarea, transferarea si sanctionarea judecatorilor sunt de competenta Consiliului Superior al Magistraturii, în conditiile legii sale organice.

(3) Functia de judecator este incompatibila cu orice alta functie publica sau privata, cu exceptia functiilor didactice din învatamântul superior.

▣**Art. 126: Instantele judecatoresti**

(1) Justitia se realizeaza prin Înalta Curte de Casatie si Justitie si prin celelalte instante judecatoresti stabilite de lege.

(2) Competenta instantelor judecatoresti si procedura de judecata sunt prevazute numai prin lege.

(3) Înalta Curte de Casatie si Justitie asigura interpretarea si aplicarea unitara a legii de catre celelalte instante judecatoresti, potrivit competentei sale.

↳(la data 03-iul-2009 Art. 126, alin. (3) din titlul III, capitolul VI, sectiunea 1 a fost in legatura cu Decizia 838/2009)

(4) Compunerea Înaltei Curti de Casatie si Justitie si regulile de functionare a acesteia se stabilesc prin lege organica.

(5) Este interzisa înfiintarea de instante extraordinare. Prin lege organica pot fi înfiintate instante specializate în anumite materii, cu posibilitatea participarii, dupa caz, a unor persoane din afara magistraturii.

(6) Controlul judecatoresc al actelor administrative ale autoritatilor publice, pe calea contenciosului administrativ, este garantat, cu exceptia celor care privesc raporturile cu Parlamentul, precum si a actelor de comandament cu caracter militar. Instantele de contencios administrativ sunt competente sa solutioneze cererile persoanelor vatamate prin ordonante sau, dupa caz, prin dispozitii din ordonante declarate neconstitutionale.

☐**Art. 127: Caracterul public al dezbatelor**

Sedintele de judecata sunt publice, afara de cazurile prevazute de lege.

☐**Art. 128: Folosirea limbii materne si a interpretului în justitie**

(1) Procedura judiciara se desfasoara în limba româna.

↳(la data 05-feb-2007 Art. 128, alin. (1) din titlul III, capitolul VI, sectiunea 1 a se vedea jurisprudenta Decizia nr. 226 din 05-feb-2007)

(2) Cetatenii români aparținând minoritatilor nationale au dreptul sa se exprime în limba materna în fata instantelor de judecata, în conditiile legii organice.

(3) Modalitatile de exercitare a dreptului prevazut la alineatul (2), inclusiv prin folosirea de interpreti sau traduceri, se vor stabili astfel încât sa nu împiedice buna administrare a justitiei si sa nu implice cheltuieli suplimentare pentru cei interesati.

(4) Cetatenii straini si apatrizii care nu înțeleg sau nu vorbesc limba româna au dreptul de a lua cunostinta de toate actele si lucrarile dosarului, de a vorbi în instanta si de a pune concluzii, prin interpret; în procesele penale acest drept este asigurat în mod gratuit.

☐**Art. 129: Folosirea cailor de atac**

Împotriva hotarârilor judecatoresti, partile interesate si Ministerul Public pot exercita caile de atac, în conditiile legii.

☐**Art. 130: Politia instantelor**

Instantele judecatoresti dispun de politia pusa în serviciul lor.

☐**SECTIUNEA 2: Ministerul Public**

☐**Art. 131: Rolul Ministerului Public**

(1) În activitatea judiciara, Ministerul Public reprezinta interesele generale ale societatii si apara ordinea de drept, precum si drepturile si libertatile cetatenilor.

(2) Ministerul Public își exercita atributiile prin procurori constituiti în parchete, în conditiile legii.

(3) Parchetele functioneaza pe lângă instantele de judecata, conduc si supravegheaza activitatea de cercetare penala a politiei judiciare, în conditiile legii.

☐**Art. 132: Statutul procurorilor**

(1) Procurorii își desfasoara activitatea potrivit principiului legalitatii, al impartialitatii si al controlului ierarhic, sub autoritatea ministrului justitiei.

(2) Functia de procuror este incompatibila cu orice alta functie publica sau privata, cu exceptia functiilor didactice din învățământul superior.

☐**SECTIUNEA 3: Consiliul Superior al Magistraturii**

☐**Art. 133: Rolul si structura**

(1) Consiliul Superior al Magistraturii este garantul independentei justitiei.

☐**(2)** Consiliul Superior al Magistraturii este alcatuit din 19 membri, din care:

a) 14 sunt alesi în adunarile generale ale magistratilor si validati de Senat; acestia fac parte din doua sectii, una pentru judecatori si una pentru procurori; prima sectie este compusa din 9 judecatori, iar cea de-a doua din 5 procurori;

b) 2 reprezentanti ai societatii civile, specialisti în domeniul dreptului, care se bucura de înalta reputatie profesionala si morala, alesi de Senat; acestia participa numai la lucrarile în plin;

c) ministrul justitiei, presedintele Înaltei Curti de Casatie si Justitie si procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casatie si Justitie.

(3) Presedintele Consiliului Superior al Magistraturii este ales pentru un mandat de un an, ce nu poate fi reînnoit, dintre magistratii prevazuti la alineatul (2) litera a).

(4) Durata mandatului membrilor Consiliului Superior al Magistraturii este de 6 ani.

(5) Hotarârile Consiliului Superior al Magistraturii se iau prin vot secret.

(6) Presedintele României prezideaza lucrarile Consiliului Superior al Magistraturii la care participa.

(7) Hotarârile Consiliului Superior al Magistraturii sunt definitive si irevocabile, cu exceptia celor prevazute la articolul 134 alineatul (2).

Art. 134: Atributii

(1) Consiliul Superior al Magistraturii propune Presedintelui României numirea în functie a judecatorilor si a procurorilor, cu exceptia celor stagiari, în conditiile legii.

(2) Consiliul Superior al Magistraturii îndeplineste rolul de instanta de judecata, prin sectiile sale, în domeniul raspunderii disciplinare a judecatorilor si a procurorilor, potrivit procedurii stabilite prin legea sa organica. În aceste situatii, ministrul justitiei, presedintele Înaltei Curti de Casatie si Justitie si procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casatie si Justitie nu au drept de vot.

(3) Hotarârile Consiliului Superior al Magistraturii în materie disciplinara pot fi atacate la Înalta Curte de Casatie si Justitie.

(4) Consiliul Superior al Magistraturii îndeplineste si alte atributii stabilite prin legea sa organica, în realizarea rolului sau de garant al independentei justitiei.

TITLUL IV: Economia si finantele publice

Art. 135: Economia

(1) Economia României este economie de piata, bazata pe libera initiativa si concurenta.

(2) Statul trebuie sa asigure:

a) libertatea comertului, protectia concurentei loiale, crearea cadrului favorabil pentru valorificarea tuturor factorilor de productie;

b) protejarea intereselor nationale în activitatea economica, financiara si valutara;

c) stimularea cercetarii stiintifice si tehnologice nationale, a artei si protectia dreptului de autor;

d) exploatarea resurselor naturale, în concordanta cu interesul national;

e) refacerea si ocrotirea mediului înconjurator, precum si mentinerea echilibrului ecologic;

f) crearea conditiilor necesare pentru cresterea calitatii vietii;

g) aplicarea politicilor de dezvoltare regionala în concordanta cu obiectivele Uniunii Europene.

Art. 136: Proprietatea

(1) Proprietatea este publica sau privata.

(2) Proprietatea publica este garantata si ocrotita prin lege si apartine statului sau unitatilor administrativ-teritoriale.

(3) Bogatiile de interes public ale subsolului, spatiul aerian, apele cu potential energetic valorificabil, de interes national, plajele, marea teritoriala, resursele naturale ale zonei economice si ale platoului continental, precum si alte bunuri stabilite de legea organica, fac obiectul exclusiv al proprietatii publice.

(4) Bunurile proprietate publica sunt inalienabile. În conditiile legii organice, ele pot fi date în administrare regiilor autonome ori institutiilor publice sau pot fi concesionate ori închiriate; de asemenea, ele pot fi date în folosinta gratuita institutiilor de utilitate publica.

(5) Proprietatea privata este inviolabila, în conditiile legii organice.

Art. 137: Sistemul financiar

(1) Formarea, administrarea, întrebuintarea si controlul resurselor financiare ale statului, ale unitatilor administrativ-teritoriale si ale institutiilor publice sunt reglementate prin lege.

(2) Moneda nationala este leul, iar subdiviziunea acestuia, banul. În conditiile aderarii la Uniunea Europeana, prin lege organica se poate recunoaste circulatia si înlocuirea monedei nationale cu aceea a Uniunii Europene.

▣**Art. 138: Bugetul public national**

(1) Bugetul public national cuprinde bugetul de stat, bugetul asigurarilor sociale de stat si bugetele locale ale comunelor, ale oraselor si ale judetelor.

(2) Guvernul elaboreaza anual proiectul bugetului de stat si pe cel al asigurarilor sociale de stat, pe care le supune, separat, aprobarii Parlamentului.

(3) Daca legea bugetului de stat si legea bugetului asigurarilor sociale de stat nu au fost adoptate cu cel putin 3 zile înainte de expirarea exercitiului bugetar, se aplica în continuare bugetul de stat si bugetul asigurarilor sociale de stat ale anului precedent, pâna la adoptarea noilor bugete.

(4) Bugetele locale se elaboreaza, se aproba si se executa în conditiile legii.

(5) Nici o cheltuiala bugetara nu poate fi aprobata fara stabilirea sursei de finantare.

▣**Art. 139: Impozite, taxe si alte contributii**

(1) Impozitele, taxele si orice alte venituri ale bugetului de stat si ale bugetului asigurarilor sociale de stat se stabilesc numai prin lege.

(2) Impozitele si taxele locale se stabilesc de consiliile locale sau judetene, în limitele si în conditiile legii.

(3) Sumele reprezentând contributiile la constituirea unor fonduri se folosesc, în conditiile legii, numai potrivit destinatiei acestora.

▣**Art. 140: Curtea de Conturi**

(1) Curtea de Conturi exercita controlul asupra modului de formare, de administrare si de întrebuintare a resurselor financiare ale statului si ale sectorului public. În conditiile legii organice, litigiile rezultate din activitatea Curtii de Conturi se solutioneaza de instantele judecatoresti specializate.

(2) Curtea de Conturi prezinta anual Parlamentului un raport asupra conturilor de gestiune ale bugetului public national din exercitiul bugetar expirat, cuprinzând si neregulile constatate.

(3) La cererea Camerei Deputatilor sau a Senatului, Curtea de Conturi controleaza modul de gestionare a resurselor publice si raporteaza despre cele constatate.

(4) Consilierii de conturi sunt numiti de Parlament pentru un mandat de 9 ani, care nu poate fi prelungit sau înnoit. Membrii Curtii de Conturi sunt independenti în exercitarea mandatului lor si inamovibili pe toata durata acestuia. Ei sunt supusi incompatibilitatilor prevazute de lege pentru judecatori.

(5) Curtea de Conturi se înnoieste cu o treime din consilierii de conturi numiti de Parlament, din 3 în 3 ani, în conditiile prevazute de legea organica a Curtii.

(6) Revocarea membrilor Curtii de Conturi se face de catre Parlament, în cazurile si conditiile prevazute de lege.

▣**Art. 141: Consiliul Economic si Social**

Consiliul Economic si Social este organ consultativ al Parlamentului si al Guvernului în domeniile de specialitate stabilite prin legea sa organica de înfiintare, organizare si functionare.

▣**TITLUL V: Curtea Constitutionala**

▣**Art. 142: Structura**

(1) Curtea Constitutionala este garantul suprematiei Constitutiei.

(2) Curtea Constitutionala se compune din noua judecatori, numiti pentru un mandat de 9 ani, care nu poate fi prelungit sau înnoit.

(3) Trei judecatori sunt numiti de Camera Deputatilor, trei de Senat si trei de Presedintele României.

(4) Judecatorii Curtii Constitutionale aleg, prin vot secret, presedintele acesteia, pentru o perioada de 3 ani.

(5) Curtea Constitutionala se înnoieste cu o treime din judecatorii ei, din 3 în 3 ani, în conditiile prevazute de legea organica a Curtii.

▣**Art. 143: Conditii pentru numire**

Judecatorii Curtii Constitutionale trebuie sa aiba pregatire juridica superioara, înalta competenta profesionala si o vechime de cel putin 18 ani în activitatea juridica sau în învățământul juridic superior.

▣**Art. 144: Incompatibilitati**

Funcția de judecător al Curții Constituționale este incompatibilă cu oricare altă funcție publică sau privată, cu excepția funcțiilor didactice din învățământul juridic superior.

▣**Art. 145: Independența și inamovibilitatea**

Judecătorii Curții Constituționale sunt independenți în exercitarea mandatului lor și inamovibili pe durata acestuia.

▣**Art. 146: Atribuții**

Curtea Constituțională are următoarele atribuții:

a) se pronunță asupra constituționalității legilor, înainte de promulgarea acestora, la sesizarea Președintelui României, a unuia dintre președinții celor două Camere, a Guvernului, a Înaltei Curți de Casă și Justiție, a Avocatului Poporului, a unui număr de cel puțin 50 de deputați sau de cel puțin 25 de senatori, precum și, din oficiu, asupra inițiativelor de revizuire a Constituției;

b) se pronunță asupra constituționalității tratatelor sau altor acorduri internaționale, la sesizarea unuia dintre președinții celor două Camere, a unui număr de cel puțin 50 de deputați sau de cel puțin 25 de senatori;

c) se pronunță asupra constituționalității regulamentelor Parlamentului, la sesizarea unuia dintre președinții celor două Camere, a unui grup parlamentar sau a unui număr de cel puțin 50 de deputați sau de cel puțin 25 de senatori;

d) hotărăște asupra excepțiilor de neconstituționalitate privind legile și ordonanțele, ridicate în fața instanțelor judecătorești sau de arbitraj comercial; excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată și direct de Avocatul Poporului;

e) soluționează conflictele juridice de natură constituțională dintre autoritățile publice, la cererea Președintelui României, a unuia dintre președinții celor două Camere, a primului-ministru sau a președintelui Consiliului Superior al Magistraturii;

f) veghează la respectarea procedurii pentru alegerea Președintelui României și confirmă rezultatele sufragiului;

g) constată existența împrejurărilor care justifică interimatul în exercitarea funcției de Președinte al României și comunică cele constatate Parlamentului și Guvernului;

h) da aviz consultativ pentru propunerea de suspendare din funcție a Președintelui României;

i) veghează la respectarea procedurii pentru organizarea și desfășurarea referendumului și confirmă rezultatele acestuia;

j) verifică îndeplinirea condițiilor pentru exercitarea inițiativei legislative de către cetățeni;

k) hotărăște asupra contestațiilor care au ca obiect constituționalitatea unui partid politic;

l) îndeplinește și alte atribuții prevăzute de legea organică a Curții.

▣**Art. 147: Deciziile Curții Constituționale**

(1) Dispozițiile din legile și ordonanțele în vigoare, precum și cele din regulamente, constatate ca fiind neconstituționale, își încetează efectele juridice la 45 de zile de la publicarea deciziei Curții Constituționale dacă, în acest interval, Parlamentul sau Guvernul, după caz, nu pun de acord prevederile neconstituționale cu dispozițiile Constituției. Pe durata acestui termen, dispozițiile constatate ca fiind neconstituționale sunt suspendate de drept.

(2) În cazurile de neconstituționalitate care privesc legile, înainte de promulgarea acestora, Parlamentul este obligat să reexamineze dispozițiile respective pentru punerea lor de acord cu decizia Curții Constituționale.

(3) În cazul în care constituționalitatea tratatului sau acordului internațional a fost constatată potrivit articolului 146 litera b), acesta nu poate face obiectul unei excepții de neconstituționalitate. Tratatul sau acordul internațional constat ca fiind neconstituțional nu poate fi ratificat.

(4) Deciziile Curții Constituționale se publică în Monitorul Oficial al României. De la data publicării, deciziile sunt general obligatorii și au putere numai pentru viitor.

▣**TITLUL VI: Integrarea euroatlantică**

▣**Art. 148: Integrarea în Uniunea Europeană**

(1) Aderarea României la tratatele constitutive ale Uniunii Europene, în scopul transferării unor atribuții către instituțiile comunitare, precum și al exercitării în comun

cu celelalte state membre a competentelor prevazute în aceste tratate, se face prin lege adoptata în sedinta comuna a Camerei Deputatilor si Senatului, cu o majoritate de doua treimi din numarul deputatilor si senatorilor.

(2) Ca urmare a aderarii, prevederile tratatelor constitutive ale Uniunii Europene, precum si celelalte reglementari comunitare cu caracter obligatoriu, au prioritate fata de dispozitiile contrare din legile interne, cu respectarea prevederilor actului de aderare.

(3) Prevederile alineatelor (1) si (2) se aplica, în mod corespunzator, si pentru aderarea la actele de revizuire a tratatelor constitutive ale Uniunii Europene.

(4) Parlamentul, Presedintele României, Guvernul si autoritatea judecatoreasca garanteaza aducerea la îndeplinire a obligatiilor rezultate din actul aderarii si din prevederile alineatului (2).

(5) Guvernul transmite celor doua Camere ale Parlamentului proiectele actelor cu caracter obligatoriu înainte ca acestea sa fie supuse aprobarii institutiilor Uniunii Europene.

Art. 149: Aderarea la Tratatul Atlanticului de Nord

Aderarea României la Tratatul Atlanticului de Nord se face prin lege adoptata în sedinta comuna a Camerei Deputatilor si Senatului, cu o majoritate de doua treimi din numarul deputatilor si senatorilor.

TITLUL VII: Revizuirea Constitutiei

Art. 150: Initiativa revizuirii

(1) Revizuirea Constitutiei poate fi initiata de Presedintele României la propunerea Guvernului, de cel puțin o patrimie din numarul deputatilor sau al senatorilor, precum si de cel puțin 500.000 de cetateni cu drept de vot.

(2) Cetatenii care initiaza revizuirea Constitutiei trebuie sa provina din cel puțin jumătate din judetele tarii, iar în fiecare din aceste judete sau în municipiul Bucuresti trebuie sa fie înregistrate cel puțin 20.000 de semnaturi în sprijinul acestei initiative.

Art. 151: Procedura de revizuire

(1) Proiectul sau propunerea de revizuire trebuie adoptata de Camera Deputatilor si de Senat, cu o majoritate de cel puțin doua treimi din numarul membrilor fiecarei Camere.

(2) Daca prin procedura de mediere nu se ajunge la un acord, Camera Deputatilor si Senatul, în sedinta comuna, hotarasc cu votul a cel puțin trei patrimi din numarul deputatilor si senatorilor.

(3) Revizuirea este definitiva dupa aprobarea ei prin referendum, organizat în cel mult 30 de zile de la data adoptarii proiectului sau a propunerii de revizuire.

Art. 152: Limitele revizuirii

(1) Dispozitiile prezentei Constitutii privind caracterul national, independent, unitar si indivizibil al statului român, forma republicana de guvernământ, integritatea teritoriului, independenta justitiei, pluralismul politic si limba oficiala nu pot forma obiectul revizuirii.

(2) De asemenea, nici o revizuire nu poate fi facuta daca are ca rezultat suprimarea drepturilor si a libertatilor fundamentale ale cetatenilor sau a garantiilor acestora.

(3) Constitutia nu poate fi revizuita pe durata starii de asediu sau a starii de urgenta si nici în timp de razboi.

TITLUL VIII: Dispozitii finale si tranzitorii

Art. 153: Intrarea în vigoare

Prezenta Constitutie intra în vigoare la data aprobarii ei prin referendum. La aceeasi data, Constitutia din 21 august 1965 este si ramâne în întregime abrogata.

Art. 154: Conflictul temporal de legi

(1) Legile si toate celelalte acte normative ramân în vigoare, în masura în care ele nu contravin prezentei Constitutii.

(2) Consiliul Legislativ, în termen de 12 luni de la data intrarii în vigoare a legii sale de organizare, va examina conformitatea legislatiei cu prezenta Constitutie si va face Parlamentului sau, dupa caz, Guvernului, propuneri corespunzatoare.

Art. 155: Dispozitii tranzitorii

(1) Proiectele de legi și propunerile legislative în curs de legiferare se dezbate și se adoptă potrivit dispozițiilor constituționale anterioare intrării în vigoare a legii de revizuire.

(2) Instituțiile prevăzute de Constituție, existente la data intrării în vigoare a legii de revizuire, rămân în funcțiune până la constituirea celor noi.

(3) Prevederile alineatului (1) al articolului 83 se aplică începând cu următorul mandat prezidențial.

(4) Dispozițiile cu privire la Înalta Curte de Casație și Justiție vor fi aduse la îndeplinire în cel mult 2 ani de la data intrării în vigoare a legii de revizuire.

(5) Judecătorii în funcție ai Curții Supreme de Justiție și consilierii de conturi numiți de Parlament își continuă activitatea până la data expirării mandatului pentru care au fost numiți. Pentru asigurarea înnoirii Curții de Conturi din 3 în 3 ani, la expirarea mandatului actualilor consilieri de conturi aceștia vor putea fi numiți pentru încă un mandat de 3 ani sau de 6 ani.

(6) Până la constituirea instanțelor judecătorești specializate, litigiile rezultate din activitatea Curții de Conturi vor fi soluționate de către instanțele judecătorești ordinare.

Art. 156: Republicarea Constituției

Legea de revizuire a Constituției se publică în Monitorul Oficial al României în termen de 5 zile de la data adoptării. Constituția, modificată și completată, după aprobarea prin referendum, se republică de către Consiliul Legislativ, cu reactualizarea denumirilor, dându-se textelor o nouă numerotare.

..****..

*) Modificată și completată prin Legea de revizuire a Constituției României nr. [429/2003](#), publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 758 din 29 octombrie 2003, republicată de Consiliul Legislativ, în temeiul art. 152 din Constituție, cu reactualizarea denumirilor și dându-se textelor o nouă numerotare (art. 152 a devenit, în forma republicată, art. 156).

Legea de revizuire a Constituției României nr. [429/2003](#) a fost aprobată prin referendumul național din 18-19 octombrie 2003 și a intrat în vigoare la data de 29 octombrie 2003, data publicării în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 758 din 29 octombrie 2003 a Hotărârii Curții Constituționale nr. [3 din 22 octombrie 2003](#) pentru confirmarea rezultatului referendumului național din 18-19 octombrie 2003 privind Legea de revizuire a Constituției României.

[Constituția României](#), în forma inițială, a fost adoptată în ședința Adunării Constituante din 21 noiembrie 1991, a fost publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 233 din 21 noiembrie 1991 și a intrat în vigoare în urma aprobării ei prin referendumul național din 8 decembrie 1991.

Publicat în Monitorul Oficial cu numărul 767 din data de 31 octombrie 2003

Forma sintetică la data 05-oct-2009. Acest act a fost creat utilizând tehnologia SintAct®-Acte Sintetice. SintAct® și tehnologia Acte Sintetice sunt mărci înregistrate ale Wolters Kluwer.